

- Euroopan unionin kansalaisuus
- Kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
- Matkustaminen
- Työskentely
- Opiskelu
- Nuorten Eurooppa
- Eurooppalainen identiteetti

Euroopan unionin kansalaisuus

- Unionin kansalaisuus luotiin Maastrichtin sopimuksessa vuonna 1992
- Unionin kansalainen on jokainen, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus
 - Ei korvaa jäsenvaltioiden kansalaisuutta, vaan täydentää sitä

Unionin kansalaisilla on tiettyjä oikeuksia

- Oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella
- Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa ja paikallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa asuu vakinaisesti
- Oikeus saada suojelua minkä tahansa jäsenmaan diplomaatti- ja konsuliviranomaiselta sellaisessa maassa, jossa kansalaisen kotimaalla ei ole edustustoa

- Oikeus vedota Euroopan parlamenttiin
- Oikeus kannella Euroopan oikeusasiamiehelle
- Oikeus kirjoittaa unionin toimielimille jollakin unionin kielellä ja saada vastaus samalla kielellä

- Kansalaisten perusoikeudet ja -vapaudet on koottu *Perusoikeuskirjaan*
 - Hyväksyttiin vuonna 2000 poliittisena julkilausumana
 - Sai oikeudellisesti sitovan aseman Lissabonin sopimuksen myötä
 - Kokooa yhteen perustamissopimuksissa, kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä jo entuudestaan tunnustamia oikeuksia
 - Sitoo unionin toimielimiä ja jäsenmaiden viranomaisia näiden soveltaessa unionin oikeutta
 - Poikkeusjärjestelyt Iso-Britannian, Puolan ja Tsekin osalta

- Perusoikeuskirjan sisältämät perusoikeudet:
 - Ihmisarvo
 - Vapaudet
 - Tasa-arvo
 - Yhteisvastuu
 - Kansalaisten oikeudet
 - Lainkäyttö

Kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa

Kansalaisten vaikutusmahdollisuudet

eurooppatiedotus.fi

- Kansalaiset ja yritykset saattavat kohdata ongelmia käyttäessään EU-oikeuksiaan
- Omien oikeuksiensa täytäntöönpanossa on ensin syytä kääntyä jäsenvaltion viranomaisten puoleen, sillä jäsenvaltiot ovat vastuussa yhteisön lainsäädännön soveltamisesta
- Jäsenvaltiossa mahdollisia menettelytapoja ovat
 1. vastaavalle viranomaiselle valittaminen
 2. kansalliselle oikeusasiamiehelle kanteleminen
 3. tuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyt

Kansalaisten vaikutusmahdollisuudet EU:n tasolla

eurooppatiedotus.fi

- Yksittäinen kansalainen voi pyytää parlamentin jäsentä esittämään kysymyksen komissiolle
 - Vastaukset ovat julkisia
- Vaikuttaminen lobbauksen eli käytäväpolitiikoinnin kautta EU:ssa yleistä
 - Erilaisten intressiryhmien pyrkimys vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon ja lainsäädäntöön
 - Omia lobbausryhmiä on mm. alue- ja paikallishallinnolla, yrityksillä, kansallisilla eturyhmillä ja kansalaisjärjestöillä

Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunta

- Valvoo unionin toimintaa ja on vetoamuksien kautta yhteydessä EU:n kansalaisiin
- Vetoamuksen voi tehdä kuka tahansa oikeushenkilö, jonka kotipaikka on unionin alueella
 - Unionin kansalaiset, jäsenvaltiossa asuvat henkilöt, yritykset, yhteisöt ja yhdistykset

Kansalaisten valitus- ja vetoamismahdollisuudet

eurooppatiedotus.fi

- Vetoomuksen voi tehdä asiassa, joka
 - Kuuluu unionin toimialaan
 - Koskee vetoomuksen esittäjää laajasti ottaen tai henkilökohtaisesti
- Vetoamusvaliokunnalle voi valittaa myös kansallisen viranomaisen toiminnasta

Euroopan oikeusasiamies

- Tutkii kanteluita, jotka koskevat EU:n toimielinten ja laitosten toiminnan epäkohtia
 - Esim. hallinnolliset virheet ja laiminlyönnit, syrjintä, toimivallan väärinkäyttö sekä tarpeettomat viivästykset
- Voi myös itse ottaa asioita tutkittavakseen
- Ei puutu kansallisen tason riitoihin

Kantelu Euroopan komissiolle

- Kantelun voi tehdä jostakin jäsenvaltiossa harjoitetusta käytännöstä tai määräyksestä, joka loukkaa unionin lakia
- Kuka tahansa oikeushenkilö, jonka kotipaikka on unionin alueella voi tehdä kantelun
- Kantelu tehdään vapaamuotoisena jollakin EU:n virallisella kielellä

Euroopan unionin tuomioistuimet

- Kanteet voivat koskea unionin toimielinten toimenpidettä tai laiminlyöntiä
- Eri kannemuotoja ovat:
 - Kumoamiskanne
 - Laiminlyöntikanne
 - Vahingonkorvauskanne
 - Lisäksi voi pyytää ennakkoratkaisua kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevasta asiasta

SOLVIT

- EU:n jäsenmaiden ylläpitämä SOLVIT on online-pohjainen ongelmanratkaisuverkosto
- tarkoitettu sellaisten ongelmien ratkaisemiseen, joita syntyy toisen EU-maan viranomaisen soveltaessa EU-lainsäädäntöä virheellisesti
- SOLVIT-verkoston palvelut ovat maksuttomia
- <http://ec.europa.eu/solvit/>

Kansalaisaloite

1 000 000 EU-kansalaista kansalaista useasta eri jäsenmaasta voi pyytää komissiota tekemään lainsäädäntöaloitteen kansalaisia koskevasta asiasta, joka kuuluu EU:n toimivallan piiriin

Matkustaminen Euroopan unionissa

- EU-maiden kansalaiset eivät tarvitse viisumia matkustaessaan EU:ssa

- Oikeus liikkua vapaasti koskee myös Euroopan talousaluetta (ETA; Norja, Islanti, Liechtenstein) ja erityissopimuksella Sveitsiä

- EU:n ja ETA:n kansalaiset voivat viipyä toisessa jäsenvaltiossa kolme kuukautta
 - Oikeus oleskella yli 3 kk, jos:
 - työskentelee vastaanottavassa EU-maassa
 - on kirjoilla oppilaitoksessa
 - on riittävät varat itsensä elättämiseen ja kattava sairausvakuutus vastaanottavassa maassa

Eurooppalainen sairaanhoitokortti

euroopatiedotus.fi

- Suomessa Eurooppalaista sairaanhoitokorttia voivat hakea Suomen sosiaaliturvaan kuuluvat henkilöt, jotka suunnittelevat
 - lomamatkaa
 - opiskelua
 - työkomennusta tai
 - työnhakua
- Heillä on oikeus hoitoon
 - oleskellessaan tilapäisesti toisessa EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä
 - samoin omavastuukustannuksin kuin kyseisen maan omilla kansalaisilla

- Schengenin yleissopimus 1990 (voimaan 1995)
 - Mukana myös Islanti, Norja ja Sveitsi
 - Ulkopuolella Iso-Britannia, Irlanti, Kypros sekä Bulgaria ja Romania
 - Amsterdamin sopimuksella yleissopimuksen määräykset sisällytettiin osaksi EU:n säännöstöä
- Ei sisäraajatarkastuksia, yhteinen ulkoraja
- Viisumeja ja ulkorajojen valvontaa koskevat yhteiset säännöt, poliisi- ja oikeusviranomaisten välinen yhteistyö, järjestäytyneen rikollisuuden torjunta
- Yhteiset tietojärjestelmät

Schengen- maat vuonna 2009

Työskentely Euroopan unionissa

- Unionin kansalaisilla on oikeus hakea työtä, työskennellä ja perustaa yritys EU:ssa samoin ehdoin kuin oleskelumaan kansalaisilla
- Oikeus samaan palkkaan, samoihin työehtoihin sekä järjestö- ja työtuihin
- Tiettyjä *virallisia* virkoja varten työntekijältä vaaditaan usein kyseisen maan kansalaisuutta

- Ammatinharjoittamisen tulisi olla mahdollista riippumatta siitä, missä maassa tutkinto on hankittu
- Tiettyjä *ammatteja* varten vaaditaan usein muualla hankitun tutkimuksen arviointi ja pätevyyden testaaminen
- Suomessa Opetushallitus koordinoi tutkintojen kansainvälistä vertailua
- Vertailun helpottamiseksi EU:ssa on luotu tutkintojen ja koulutusten tunnustamisjärjestelmiä

- Tutkintojen ja pätevyyksien vertailun helpottamiseksi on luotu Europassi:
<http://www.oph.fi/europassi/>
- Europassi sisältää viisi asiakirjaa:
 - Europass-ansioluettelo (voi täyttää itse)
 - Europass-kielipassi
 - Tutkintotodistuksen liite (toimivaltaiset organisaatiot myöntävät)
 - Korkeakoulututkintotodistuksen liite
 - Europass-liikkuvuustodistus

- Verot maksetaan työskentelymaahan
 - Samalla hyödyntää sen maan sosiaali- ja veroetuuksia
- Sosiaaliturva siitä maasta, missä työskentelee tai harjoittaa yrittäjätoimintaa
- Rajatyöntekijöihin ja lähetettyihin työntekijöihin sovelletaan erityissääntöjä
- Lähimmät perheenjäsenet saavat muuttaa mukana

- Jos jää työttömäksi ETA-maassa, on oikeus saada sen maan työttömyystukea
- Yhdessä jäsenmaassa työtön voi lähteä toiseen ETA-maahan työnhakuun
 1. oikeus oleskella ”kohtuullinen aika” (yleensä 3-6 kk)
- Vastaanottavan maan työvoimatoimistot tarjoavat toisen ETA-maan kansalaisille samat työnvälityspalvelut kuin omille kansalaisilleen

- Eurooppalainen työnvälityspalvelu EURES tarjoaa tietoa, neuvontaa ja työhönotto- ja /sijoittamispalveluja työnantajille ja työntekijöille
 1. EU-maat, ETA (Norja, Islanti, Liechtenstein) ja Sveitsi
 2. Mukana jokaisen maan julkiset työnvälitystoimistot
 3. Yli 700 EURES-neuvojaa
 4. Online-ansioluettelo, suorat kontaktit työnhakijan ja työnantajan välillä

Opiskelu Euroopan unionissa

- Koulutusjärjestelmistä päättäminen kuuluu jäsenvaltioiden sisäisiin asioihin
- Euroopan unioni pyrkii lisäämään liikkuvuutta ja kansainvälistymistä
- EU:n jäsenvaltioiden kansalaisilla on oikeus hakea koulutukseen ja opiskella toisessa EU-maassa
 1. Vastaanottavan oppilaitoksen on kohdeltava muiden jäsenvaltioiden kansalaisia samoin ehdoin kuin omia kansalaisiaan
- Lähimmät perheenjäsenet saavat muuttaa mukana

- Liikkuvuutta edesautetaan tukiohjelmilla
- Uusi elinikäisen oppimisen ohjelma (Lifelong Learning Programme) kaudelle 2007–2013
- Muodostuu neljästä alaohjelmasta:
 - Comenius (kouluopetus)
 - Erasmus (korkeakoulutus)
 - Leonardo da Vinci (ammattillinen perus- ja aikuiskoulutus)
 - Grundtvig (aikuiskoulutus)
- Oppilas- ja opettajavaihdot, työharjoittelu

Nuoret Euroopan unionissa

- Komissio julkaisi vuonna 2001 valkoisen kirjan "Nuorisopolitiikan uudet tuulet"
- Tavoitteena helppo ja nopea tiedonsaanti EU-asioissa mahdollisimman monelle nuorelle
- Euroopan nuorisoportaali
 - <http://europa.eu/youth>
 - Tietoa erityisesti nuoria kiinnostavista EU-asioista
 - Mm. opiskelu, työskentely, vapaaehtoistyö, matkustus ja kansalaisaktivismi Euroopassa
 - Nuoret voivat myös esittää kommentteja ja kysymyksiä sekä osallistua EU-aiheiseen keskusteluun

- Uusi "Youth in Action" -ohjelma vuosille 2007-2013
- Suunnattu pääasiassa 15-28 -vuotiaille nuorille
- Alaohjelmat: Ryhmätapaamiset, nuorisoaloitteet, demokratiahankkeet, eurooppalainen vapaaehtoispalvelu
- Tavoitteena nuorten oma aktiivinen toiminta joko paikallisella, kansallisella tai kansainvälisellä tasolla

Eurooppalainen identiteetti

-onko sellaista?

- Mihin eurooppalainen identiteetti voi perustua?
- Onko yhteisen muistin luominen mahdollista eurooppalaisella tasolla?
- Pitäisikö keskittyä järkisyihin vai arvopohjaan?
- Onko eurooppalainen identiteetti tarpeellinen?
- Täydentääkö eurooppalainen identiteetti paikallista, alueellista ja kansallista identiteettiä?

- Mitä lisäarvoa eurooppalainen identiteetti voisi tuoda?
- Miten eurooppalaista identiteettiä voisi vahvistaa?
- Lisäävätkö EU-symbolit henkilötodistuksissa eurooppalaisuuden tunnetta?
- Vahvistaisiko EU:n demokratisoiminen yhteenkuuluvuuden tunnetta?

- Lisäisikö eurooppalainen identiteetti kansainvälistymistä, monikulttuurisuutta ja suvaitsevaisuutta?
- Voiko kasvavalla eurooppalaisella identiteetillä olla negatiivisia vaikutuksia?

Ulkoasiainministeriö
Viestintä- ja kulttuuriosasto
Eurooppatiedotus
PL 482
00230 Valtioneuvosto

Valtakunnallinen puhelinnumero
010 345 6700